TaV Jätelain kuuleminen
14.5.2021

Jari Natunen, Ympäristöbiokemisti, FT
Erityisasiantuntija

Suomen luonnonsuojeluliitto

Kierrätys/uusikäyttö: kunnianhimoa tavoitteisiin

- Sekajätteestä pian pois 90%, Suomi jäljessä tavoitteista
- Kuluttajien aktivointi ja **kuluttajavastuu**
  - Saastuttajan vastuu kuluttajatasolle
  - Kannustimet osa hinnasta takaisin kierrätettäessä, pantit
    - Viron ja ulkomaiset tölkit ja pullot pantillisiksi
  - Talouskohtaiset rekisteröidyt jätepussit (Sveitsi)
  - Neuvonta, auttaminen ja valvonta
  - Eko- ja kierrätyspisteitä lisää ja hoitajat; venesatama, matkailu
- Erillistä kuluttajakeräilyä: alumiini, kupari, teräs, muovilajit

Uusiokäyttö

- Uusiokäyttö ennen materiaalikierrätystä
- Ei ehjiä ja korjattavia tavaroita tai huonekaluja jätteisiin
- Keräysjärjestelmä uusiokäytettäville tavaroille
- Hiilipäästöjen hillintä
- Materiaalisen kulutuksen rajoitus
- Uusiokäyttäjille ja kierrättäjille pääsy jätteisiin, huonot monipolit: tuottajaosuuskunta ja kerääjät?

Kunnianhimoinen ja työllistävä kiertotalousstrategia

- Tarvitaan kunnianhimoinen kansallinen strategia
- Nopeasti tuhansien työpaikkojen potentiaali, paikallisessa ruohonjuuritason kierrätyksessä
- Korjaus, tuunaus ja uudistaminen vielä suurempi potentiaali
- Autojen konvertointi uusiutuvaan energiaan
- Rakennusmateriaalin kierrätys rakennusmateriaalina ja rakennusten uusikäyttö
- Kestävä jätepolitiikka, ilmasto, luonnonsuojelu

Ympäristövaikutukset: end of waste -menettely ja kaatopaikkojen pitkaikainen huolto

- EUn pinta- ja pohjaveden laatunormit
- Pohjavettä on kaikki maa- ja kallioperän vesi
- Jätteiden kierrätys maarakennukseen erityisen rikialtista
- Kaatopaikoille sijoittavien jätteiden pitkäaikaiset vaikutukset ja vakuudet huomioita oikeasti
- Kaatopaikkatoiminta on usein tosiasiallisesti kestämätöntä ja luo kestävyysvajeen

75% jätteestä on kaivannaisjätettä, suurin osa siitä ongelmajätettä

- Eri säätely, kaivannaisjäteasetus, tiukkoja normeja
- Ympäristöluvitus ei huomioi sulkemisen jälkeisiä vaikutuksia, laiton tila vesi- ja kaiv.j.-lakien suhteen
- Yhdelläkään kaivoksella ei ole uskottavaa selvitystä jätteiden pitkäaikaisista vaikutuksista
- Happoa muodostava jäte tuhansien vuosien ongelma, hapan kaivosvaluma
- Liukoiset pitoisuudet jopa yli vaarallisen eli ongelma- jätteen normien

Kangasjärven kaivos, hapan kaivosvaluma

https://yle.fi/uutiset/3-11555314

Keski-Suomen ja Pohjois-Savon rajalla on Kangasjärven kaivoksen jätealue. Maaperä kiiltelee hopeisena sinkistä. Sivukivet tuottavat happoa eikä kasvillisuutta ole juuri lainkaan louhoksen reunalla. Kuva: Sami Takkinen / Yle

Särkiniemen kaivos Leppävirralla

https://www.apu.fi/artikkelit/sarkiniemen-kaivos-kuka-vastaa-ympariston-tuhoista-veronmaksaja

Orijärven kaivos, Kisko, Varsinais-Suomi https://yle.fi/uutiset/3-11566353

Videon kuvaaja Samuli Holopainen ja leikkaaja Topi Nurmilaakso.

Orijärven kaivos

https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Orij%C3%A4rvi_Mine#/media/File:Orij%C3%A4rven_kaivos_1.jpg

Prof. Matti Saarnisto: ”Kainuun ikiliikkuja”

https://www.aamulehti.fi/raha/geologian-professori-on-kummallista-etta-paaministeri-puhuu-edelleen-terrafamen-ihmeesta-24258236 kuva aamulehti

Terrafame-Talvivaaran kaivannaisjätteet

- Puolet Suomen kaikesta jätteestä kapseloidaan Kainuuseen? Vuotaa ennemmin tai myöhemmin
- Vuoksen ja Oulujoen vesistön vedenjakaja 1000-vuotinen uhka vesistöille
- 50 miljoonaa tonnia vaarallista jätettä vuodessa 30-60 vuotta, 10 tn/kansalainen vuosi. Sopisi kenen takapihalle?
- Kolmen Olkiluodon onkalon verran uraania
- 1 akku 30-40 kg nikkeliä:
  - 50 tonnia vaarallista (ongelma)jätteitä
    - 100 kg raskasmetalleja, 1 kg uraania, muodostaa 15 tn happoja
    - 6 tonnia CO_2 pelkkänä reagenssipäästönä

KIITOS

Suomen luonnonsuojeluliitto